

חמישי לשונות של

# גאולה

והוצאתי

והצלתי

וגאלתי

ולקחתי

והבאתי

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 605-313-6660 USA



החפץ לקבל את העלון השבועי בדוא"ל,

ישלח בקשה לכתובת:

[bilvavi231@gmail.com](mailto:bilvavi231@gmail.com)

לקבלת העלון השבועי דרך הפקס

יש לשלוח בקשה למספר: 03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות הגדולות  
של הדפסת הספרים לזיכוי הרבים  
ניתן לתרום באופן הבא:

מרכז הצדקה

ישראל: טל: 1-800-28-28-28

USA: טל: +972-2-5025580

צריך לפרט

קרן 4387 - בלבבי משכן אבנה

לפרטים נוספים ולהרשמה והקדשות

[bilvavi231@gmail.com](mailto:bilvavi231@gmail.com)



© כל הזכויות שמורות

לשמיעת שיעורי הרב שליט"א

ב'קול הלשון' במספר ישיר:

ישראל 073.295.1245

USA 718.521.5231

ליצירת קשר בכל ענייני הספרים:

מערכת 'בלבבי משכן אבנה'

טלפון: 052.763.8588

פקס: 03-5480529

ת.ד. 34192 ירושלים 9134100

[bilvavi231@gmail.com](mailto:bilvavi231@gmail.com)

## תוכן

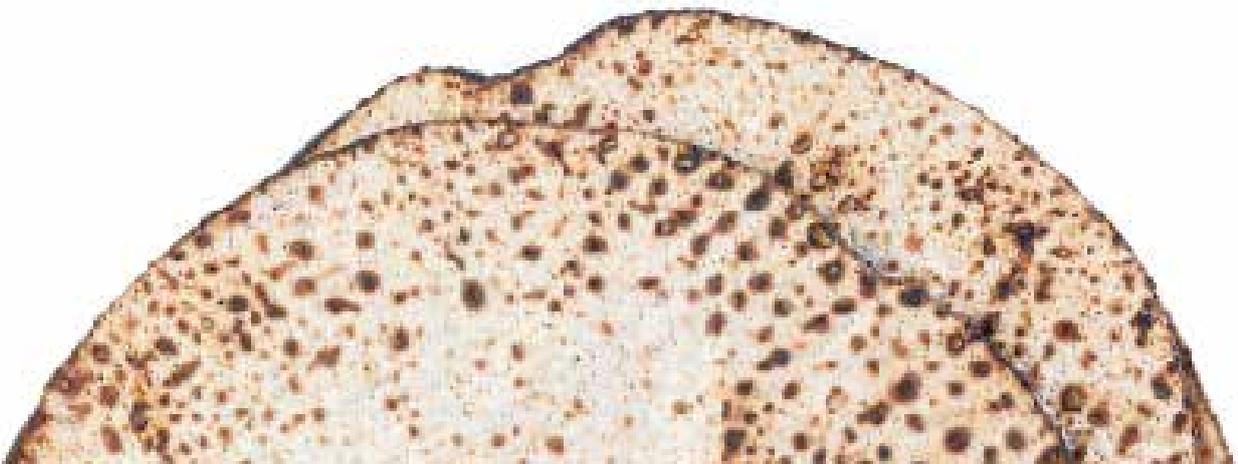
והוצאתי ..... ד'

והצלתי ..... ו'

וגאלתי ..... ח'

ולקחתי ..... י'

והבאתי ..... יג'



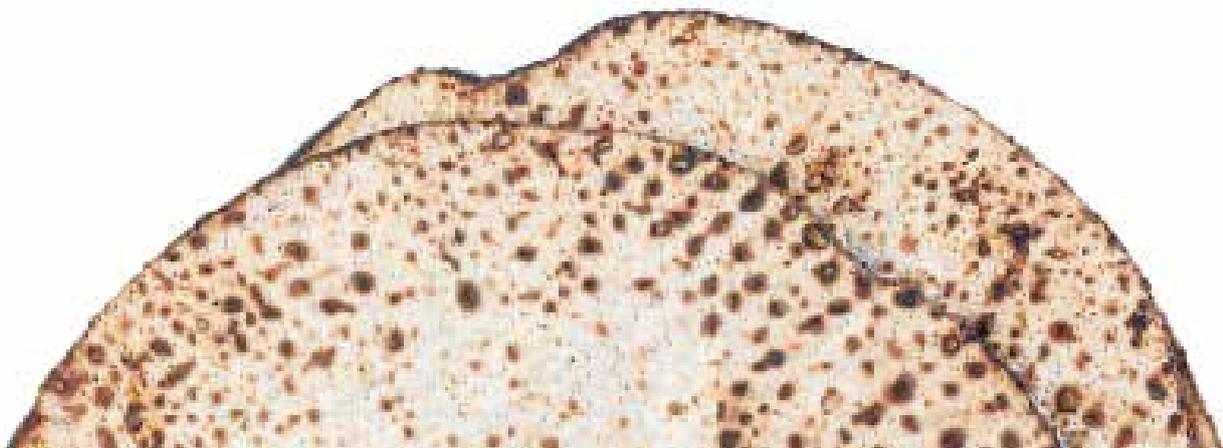
## והוצאתי

ח', שמעלה כל ז' הלשונות לעילא, לפה, ששם נמצא הלשון בתוך פיו, ודו"ק]. ובביאור מהו "והוצאתי" מצינו כמה ביאורים.

א. כתב הרבינו בחיי על אתר וז"ל, שיהיו נפטרים מן השעבוד, והם עומדים ברשותם וכו', וכן מצינו שעמדו כן ששה חודשים, וכמ"ש חז"ל (ר"ה, יא, ע"ב) בר"ה בטלה העבודה מאבותינו במצרים, עכ"ל. ועיין ספורנו על אתר, שזהו מיום התחלת המכות שפסק השעבוד. ומעין כך מבואר באור החיים על אתר. ועיין העמק דבר על אתר, שקאי ממכת ערוב. ועיין כלי יקר שקאי "על העינוי". והיינו שלא פסק השעבוד לגמרי, אלא פסק חלק "העינוי" שבשעבוד. וכן הוא בעוד מפרשים, עיין מלבי"ם על אתר. וכן בגר"א באדרת אליהו על אתר. ובספר אפריון על אתר. ובתורה תמימה על אתר (אות ה). ובמאירי (פסחים, צט, ע"ב). ופתח עינים (פסחים, קט, ע"ב). וכן מבואר במהר"ל (גבורות השם, פרק ל. ועיי"ש בפרק מ"ג, וכן פרק ס'). ועיין שמו"ר (ו, ר), ובמתנות כהונה שם.

ב. כתב ר' אברהם בן הרמב"ם (שם, ז, ה) וז"ל,

כתיב (שמות, ו, ו) לכן אמר לבנ"י אני ה' "והוצאתי" אתכם מתחת סבלות מצרים, "והצלתי" אתכם מעבודתם, "וגאלתי" אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים. "ולקחתי" אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וגו' ("והבאתי" אתכם אל הארץ וגו'). ואמרו (ירושלמי, פסחים, פ"י, ה"א. ב"ר, וישב, פ"ח, ה) שאלו ד' לשונות של גאולה, והוצאתי - והצלתי - וגאלתי - ולקחתי. י"א אף "והבאתי". עיין ספר המנהיג (ערב פסחים). ועיין דעת זקנים (שמות, יב, ח) שזהו לשון חמישי כנגד כוס חמישי, עיי"ש. ומקורו הובא בראב"ד בשם הירושלמי, שהוא ר' טרפון, שאמרו, ר' טרפון היה מביא חמישי, כנגד "והבאתי". ועיין אורחות חיים (ח"א, סדר ליל פסח, אות יג). ועיין חת"ס על אתר שיש ו' לשונות, והוסיף [והבאתי] ונתתי. ולהלן יבואר שיש לשון נוסף של העלאה (עיין גר"א, תיקוני זוהר, תיקון כ"ב). ובעומק יש ז' לשונות, ודו"ק. וכן מבואר בלשם (ספר הדע"ה, ח"ב, ד"ה, ענף ד', סימן ו') וז"ל, ז' לשונות של הבטחה והם, והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי, והייתי, והכאתי, ונתתי (ולא הזכיר לשון העלאה, וצ"ב), כי הם נגד הז' (תחתונות) שמשם סוד השבועה, עיי"ש. ובעומק העלאה הוא לשון



הוצאתם מן המכות העתידות לחול על מצרים  
אע"פ שהם (ישראל) בתוכם, עכ"ל.

ג. במנחת שי (ישעיה, מד, יד) כתב וז"ל, אל תקרי  
וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם אֶלָּא וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם, כי יש  
אם למקרא ולמסורת, ג"כ כביכול היה עמהם  
בצרה, עכ"ל. וכביכול הקב"ה יצא עמהם, עיין  
שבועות (לה, ע"ב) שאמרו, שלא נקרא צבאות,  
אלא ע"ש ישראל, שנאמר והוצאתי את צבאותי  
את עמי בני מארץ מצרים. ועיין ראש דוד על  
אתר. ואמרי יוסף (וארא).

ד. כתב במגלה עמוקות (בא) וז"ל, והוצאתי את  
צבאותי, ולעילא (מלאכים), את עמי בני, כי כל  
אחד מישראל היה לבוש אל מלאך אחר מן  
ס' רבוא מלאכים, וכמו שישראל למטה היו  
בגלות מצרים, כך בכל אחד ואחד מישראל  
היה מלאך אחד מן ס' רבוא בגלות, עיי"ש.  
ומקורו בב"ר על אתר. ועיין העמק דבר (שם, ז,  
ד). וכן מבואר בשפתי כהן (במדבר, א, ד). אולם  
יעויין אור החיים (שם, ז, ד). ועיין מלבי"ם (שם,  
ז, ד), ואלשיך (שם, יג, יז).

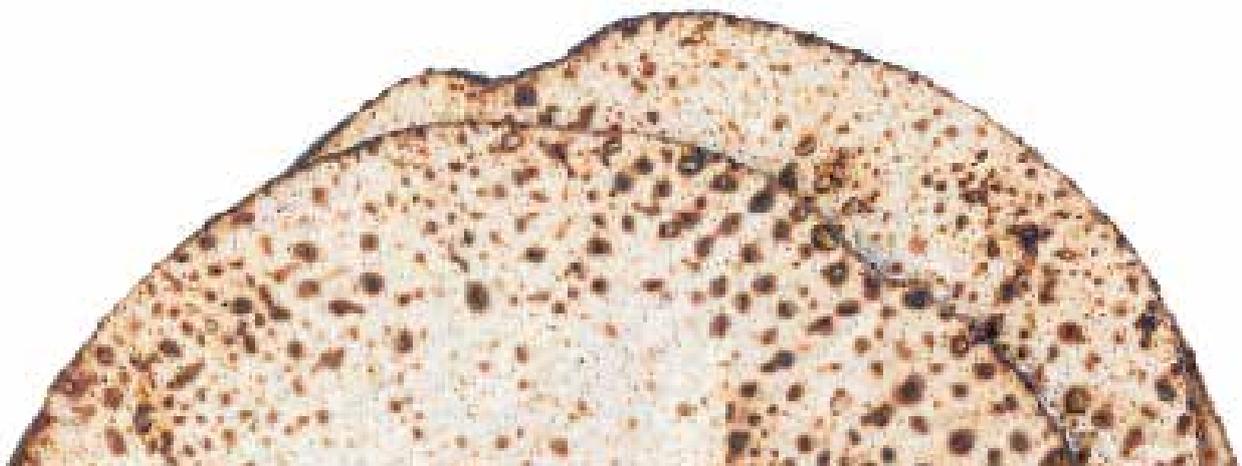
ה. כתב בנחלת יעקב (בראשית, כח, כא) וז"ל,  
שהצלה הוא מעבדות לחירות, והיציאה  
הוא היציאה ממצרים אל הארץ הקדושה,  
עכ"ל. ולפ"ז הסדר אינו מובן כי תחלה היה

הצלה משעבוד ואח"כ יציאה לא"י, ומדוע  
סדר הפסוק שונה. כן הקשו בזה"ק (ח"ב, כד,  
ע"ב), שאמרו, ר' יהודה אמר, האי קרא אפכא  
הוא, דכתיב והוצאתי אתכם מסבלות מצרים  
בקדמיתא, ולבתר והצלתי אתכם מעבודתם,  
ולבתר וגאלתי אתכם, הוי ליה למימר מעיקרא  
וגאלתי אתכם, ולבתר והוצאתי אתכם, אלא  
עקרא דכלא בקדמיתא, דבעא קב"ה לבשרא  
לון בשבחא דכלא בקדמיתא, ע"כ.

ו. איתא במשך חכמה על אתר וז"ל, והוצאתי  
- כמ"ש חז"ל (ילקוט, תתכח) על להוציא גוי  
מקרב גוי, כעוברה מתוך אשה, וזה הוצאה  
כמו להוציא מבטן, והוא על שהיו משוקעים  
בע"ז ובדיעות מושחתות, עכ"ל. ולהלן (שם, ז,  
ג) הרחיב וז"ל, ויבואו להשגת היחוד האמתי  
וידיעת השם המחויב "המציאות", עכ"ל. ועיין  
קרן אורה (מו"ק, כא, ע"ב).

ז. איתא בכתב סופר על אתר וז"ל, והוצאתי  
אתכם מתחת סבלות מצרים - הוא צער שבלב,  
על שבמצרים היה ראוי שיכירו טובתם, (ובמקום  
כך) נשתעבדו בהם, עכ"ל.

ח. כתב באברבנאל על אתר וז"ל, והוצאתי  
אתכם מתחת סבלות מצרים - שהם המיסים,  
עכ"ל.



אוהב חסד (וארא), ופרי צדק (פנחס, אות ט).

ויצאו מטומאת מצרים ותאותם, כמ"ש בשפת אמת (וארא, תרל"א) וז"ל, שלא יוכלו לסבול עכ"פ טומאת מצרים, עכ"ל. ועיין שם משמואל (צו, תרע"ד. ושלח, תרע"ח), ושפתי צדיק (וארא, ושה"ש).

ובדקדוק, נשתעבדו במ"ט שערי טומאה, וכמעט נכנסו לשער הנ', וזהו והוצאתי, מטומאה זו. ולכך כתוב בתורה נ' פעמים לשון והוצאתי, לשון הוצאה, כמ"ש בזוה"ק (תיקונים, תיקון כ"ב), ועוד מקומות, ועיין גר"א שם.

וכגאולה ראשונה, כן גאולה אחרונה. וזהו שכתוב (יחזקאל, יא, א) והוצאתי אתכם מן העמים, וקבצתי אתכם מן הארצות אשר נפוצתם שם בהם וגו'.

ט. כתב בשל"ה (מסכת פסחים, מצה שמורה) וז"ל, שדוד המערכה, זהו והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, וסבלות מצרים הוא חוזק המערכה שלהם, עכ"ל.

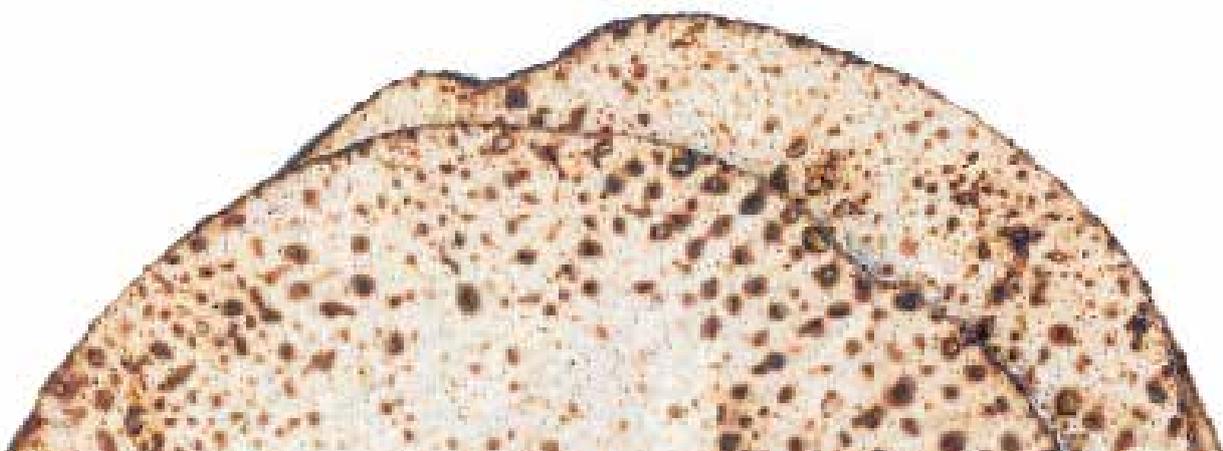
י. כתב הרמח"ל על אתר וז"ל, יש ב' בחינות של עבודה. א. הם הסובלים הנושאים משא על ראשיהם. ב. הם העבדים הפשוטים המשרתים את אדוניהם וכו'. וכנגד זה אמר, והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים - מתחת סבלות המשא שיש להם על ראשם, עכ"ל. וכן הוא בבינה לעתים (ח"א, דרוש ליום ראשון של פסח).

יא. כתב בבגדי שרד (הגש"פ) וז"ל, והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים - היא עבודת אלהיהם שהם סובלים עולם עליהם לקרותו אלהות, ולזה קרי סבלת, עכ"ל. ובהרחבה זהו סבל "הנפש" של השעבוד בכל חלקיו. עיין

## והצלתי

א. כתב הרמב"ן על אתר וז"ל, שלא ימשלו בהם כלל להיות להם במקומם למס עובד, עכ"ל. והוסיף הרבינו בחיי על אתר וכתב וז"ל, אך יהיו בני חורין גמורים, עכ"ל. וכן הוא בטור הארוך על אתר. וכן מבואר בזוה"ק (ח"ב, כה, ע"א). אולם שייך שיהיו בני חורין

כתיב (שמות, ו, ו) והצלתי אתכם מעבדתם [ועיין רשב"ם (ב"ב, נח, ע"ב, ופסחים, צט, ע"ב, ד"ה לא) שלשיטתו הלשונות הם והוצאתי וגאלתי ולקחתי והבאתי. ועיין מגלה עמוקות (וארא)]. ומצינו כמה ביאורים מהו ההצלה.



מעבודתם, היינו מה שהיו שקועים בעבודתם "בטומאת" מצרים, עכ"ל. ושורש טומאתם, הוא האלהות שלהם.

ד. כתב במשך חכמה על אתר וז"ל, והצלתי - יתכן להציל כשנכרי רודף אותן ומציל אותו מן הגייס, אבל לא כשהן רודפין זה את זה, וזה 'שלא גלו מסתורין שבהן' (במד"ד, כ-כא), עכ"ל. וזהו ההצלה שלא יהיו מלשינות, עיי"ש.

ה. כתב הכתב סופר על אתר וז"ל, והצלתי אתכם מעבודתם - היא העבודה שעבדו בפרך, עכ"ל. אולם לחלק נכבד מרבתינו זה כבר כלול בוהוצאתי כמ"ש לעיל. ועיין אברבנאל על אתר שכתב כדברי הכתב סופר. ועיין רמח"ל על אתר.

ו. כתב ברד"ק (הושע, ד, יא) וז"ל, וענין הצלתי (גבי האדהושע), כענין אשר הציל אלהים מאבינו, ענין ההסרה והשלילה, עכ"ל. ולפ"ז בענין דידן לשון והצלתי הוא בחינת מש"כ וינצלו את מצרים, והיינו רכוש גדול שהצילו ממצרים. ועיין מצודות ציון (שם) וז"ל, והצלתי - ענין הפרשה, כמו הלא אצלת לי ברכה (בראשית, כז), עכ"ל. וכתב בפרי צדיק (פסח, אות ה) וז"ל, והצלתי, ע"ש וינצלו את מצרים, שעשאוה כמצולה שאין בה דגים וכמצודה שאין בה דגן (ברכות, ט, ע"ב), עכ"ל.

גמורים בתוך מצרים עצמה. ועיין אור החיים על אתר, וכלי יקר, ואדרת אליהו, ותורה תמימה. ובדקות יותר, כתב החת"ס (שמות, ז, י) וז"ל, והצלתי אתכם מעבודתם שלא יקראו לכם עבדים, אפילו שלא תהיו תחת סבלותם, כי יאמרו עבדים אלו התפרצו מעל אדוניהם, ע"כ אעשה להציל אתכם מזה, עכ"ל. ועיין תורת משה לחת"ס (דברים, יא, כה).

ב. כתב בספורנו על אתר, וז"ל, והצלתי - ביום צאתכם שתצאו מגבולם, עכ"ל.

ג. כתב בשפתי כהן על אתר וז"ל, והצלתי אתכם מעבודתם - מהו העבדות, שהיו עובדים עבודה זרה, וכן הוא אומר (יחזקאל, כ, ז) ובגלולי מצרים אל תטמאו. עבודתם, עבד-דתם, שהיו מאמינים בדתם, עכ"ל. ומעין כך כתב בשיח יצחק (ח"ב, דרוש לבשלח י). וקרוב לכך כתב בכלי יקר על אתר, וז"ל, והצלתי אתכם מעבודתם, היינו מן מזל טלה, אשר אליו עבדו המצרים, ור"ל מן האלהות שלהם, דהיינו עבודתם, עכ"ל. וכן מבואר ברמ"ז (ויקרא). וכתב בשל"ה (מסכת פסחים, ביאור הגדה, יג) וז"ל, שפטים באלהיהם, שהוא השר האדיר? למעלה ממערכת כונס השמים, וזהו והצלתי מעבודתם, ממי שהם עובדים, עכ"ל. וכן מבואר באלשיך על אתר. וקרוב לכך כתב בפנים יפות על אתר וז"ל, והצלתי אתכם



ז. כתב בכתב סופר (שמות, יא, ז) וז"ל, שלא רק לעת עתה בלבד אני מפליא בין ישראל למצרים לבקש הנרדף, אלא גם לעתיד יפליא ה' בין ישראל למצרים והצלתי אתכם מכל נזק לאהבתי אתכם, עכ"ל. ולפ"ז והצלתי, היינו שלא ינזקו מן המכות שהקב"ה הכה את מצרים, וכן במכת בכורות מן המשחית. וכתב במגלה עמוקות (תזריע) וז"ל, והצלתי - על גאולת ישראל שייך הצלה, שאילולי גאלם היו אבודין שם ח"ו, עכ"ל. והיינו או בדרך טבע, או מפני המכות, או מפני נ' שערי טומאה.

ח. כתב בתורת מנחה (דרשה כא) וז"ל, והצלתי אתכם מעבודתם, זו גזרת ים סוף, עכ"ל, עיי"ש בהרחבה דבמצרים היו משעובדים לפרעה, ובקרי"ס אלמלי ניצולו היו משועבדים לכל מצרים, עיי"ש.

ט. כתב המהר"ל (גבורות ה, פרק ס) וז"ל, וכנגד שעבוד הגוף יאמר והוצאתי אתכם מתחת

י. כתב בשם משמואל (וארא, תרע"ו) וז"ל, שהיתה הכוונה לכלות ח"ו את ישראל שלא יזכר שם ישראל עוד, ובענין זה שייך לשון הצלה, כענין שכתוב (משלי, כד) הצל לקוחים למות, עכ"ל.

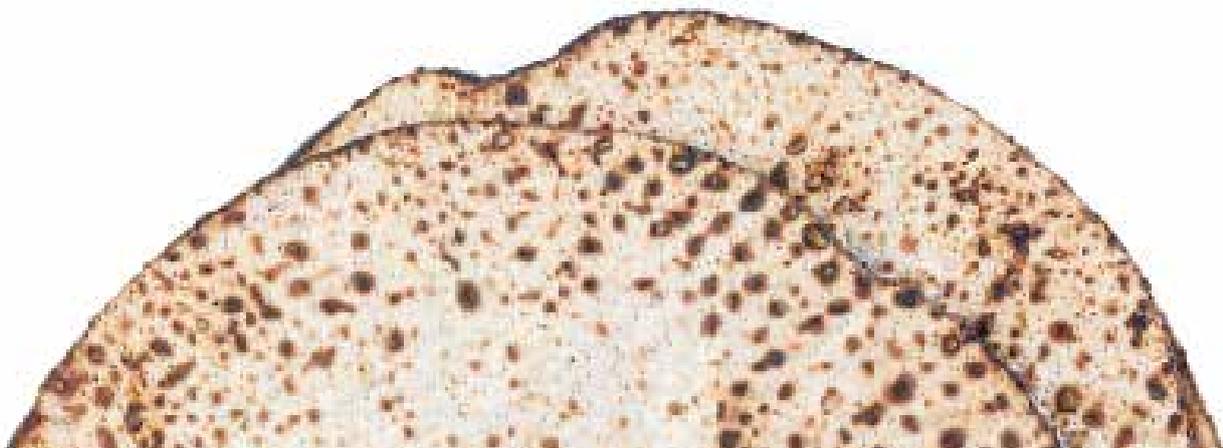
יא. כתב בשם משמואל (וארא, תרע"ו) וז"ל, שהיתה הכוונה לכלות ח"ו את ישראל שלא יזכר שם ישראל עוד, ובענין זה שייך לשון הצלה, כענין שכתוב (משלי, כד) הצל לקוחים למות, עכ"ל.

יב. זהו מלשון "לחסות בצל", והיינו שע"י שיכניסם הקב"ה בצלו עי"ז ינצלו מן המצרים.

## וגאלתי

כתיב (שמות, ו, ו) וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים. ופירש בשפת אמת (וארא, ליקוטים) וז"ל, הוא הגבורה, וגם בינה, והיינו שפטים גדולים, הגדולה תוך המשפט, עכ"ל. ועיין היכל ברכה (וארא, ד"ה והצלתי).

ואמרו (שוחר טוב, כט, ב) קול ה' בכח, שנאמר וגאלתי אתכם בזרוע נטויה. ולעתיד צועה ברוב כחו (ישעיה, סג, א), כנגד גואל ישראל. ואמרו (לקח טוב, וארא, ו, ו) וגאלתי אתכם בזרוע נטויה, זו החרב. ובשפטים גדולים, זו השפלת



שאחריה כלים ב"מ, עיי"ש.

ב. כתב בפני דוד (וארא, אות ג) וז"ל, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה, רמז למכת הכנים, שניכר בה שהיא אצבע אלקים. ובשפטים גדולים, תרתי משמע, רמז לשחין וחשך, שהיו משמשין בכל חלקי המכות, להורות שעינום שני עינוים ושעבדום בלילות. ועיין בני יששכר (ניסן, מאמר ד).

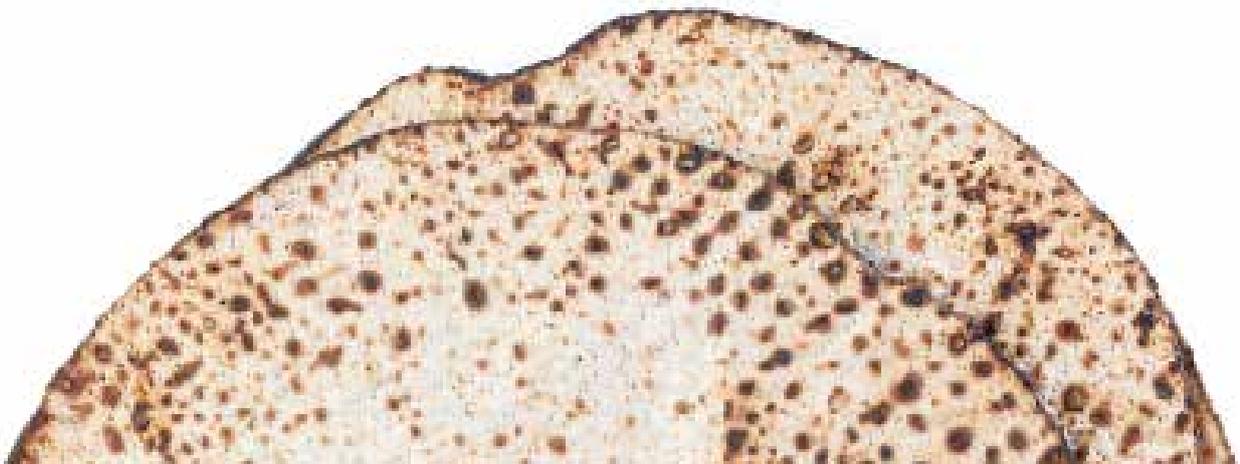
ג. כתב בנחלת יעקב (ויצא, כח, כא) וז"ל, וגאולה - הוא לשון קנין, כמ"ש על הגאולה ועל התמורה (רות, ד, ז), והוא מה שנקנינו לעבדים לו יתברך, עכ"ל. ועיין רמב"ן (וארא, ו, ו). ושו"ת חת"ס (ח"ז, סימן לה). ועיין בני יששכר (ניסן, מאמר ד', על דרך הרמז).

ד. כתב בתפארת ישראל (פסחים, פ"י, מ"א, אות ז, יכין) וז"ל, כנגד ד' לשונות שנזכרו בגאולת מצרים וכו', ונ"ל שמרמזים לד' חסדים שנעשו להם בגאולת מצרים וכו' (ובהרחבה ד' לשונות כנגד ד' אותיות הוי"ה, וכנגד כל ההקבלות, אבות ודוד, ד' גלויות, נרנ"ה, ועוד נתבאר הקבלות רבות בדברי רבותינו), וגאלתי - תחת כבודם, שנתגדל כשנענשו מצרים על ידן, ויצאו הם ביד רמה, עכ"ל. וקרוב לכך כתב המאירי (פסחים, צט, ע"ב, ד"ה וארבע כוסות) וז"ל, וגאלתי אתכם בזרוע

אלילי מצרים, שנאמר (במדבר, לג, ד) ובאלהיהם עשה ה' שפטים. ועיין של"ה (ביאור ההגדה, אות ג). ועיין עקדת יצחק על אתר (ד"ה כבר התפרסם). ועיין אורחות חיים (ח"א, ליל סדר פסח, יג). ומטה משה (עמוד העבודה, ליל הסדר, סימן תרז).

ומצינו בלשון רבותינו כמה ביאורים מהו מהות "וגאלתי".

א. כתב רבינו בחיי (וארא, ו, ו) וז"ל, ענין קריעת ים סוף, זהו שנאמר וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים, וזהו רמז לקריעת ים סוף, שאז נחשבו גאולים (ועיין מהר"ל, גבורת ה', פרק ל'). כי העבד היוצא מתחת יד האדון הקשה אשר מרר את חייו בכמה מיני שעבודין והוצרך לשלחו מאתו ולעשותו בן חורין על כרחו, עוד העבד ירא ומתפחד פן ירדוף אדוניו אחריו, ואין הגאולה שלמה אצל העבד עד שיתברר במיתת האדון, עיי"ש. ובאברבנאל על אתר כתב וז"ל, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים, רמז למכת בכורות (וכתב בהעמק דבר על אתר וז"ל, ובמכת בכורות הגיעו למעלת בני חורין, ע"ז כתיב וגאלתי, עכ"ל) ולקריעת ים סוף, עכ"ל. ומעין כך כתב בספורנו על אתר. וז"ל האור החיים על אתר, וגאלתי אתכם, היא יציאתם ממצרים, ובכלל זה היא קריעת ים סוף, שאם לא כן, זו גאולה



ו. כתב המהר"ל (גבורות ה', פרק ס') וז"ל, ואחר שהציל אותם מן העבודה, אמר וגאלתי אתכם. וזהו נגד "הגירות", שהיו תחת ידי אחר בארץ אחרת, ואין זו עבודה ושעבוד, רק שהם תחת ידי אחר, עכ"ל. ועיי"ש שזו גאולת "הצורה", וז"ל, שם, וגאלתי אתכם, הוא לצורה העצמית וכו', שאין ראוי שתהיה הצורה ברשות אחר, אבל ראוי שתהיה עומדת ברשות עצמה, כי אין עצם נסמך לאחר רק עומד בעצמו, והצורה היא עצם, וכנגד זה אמר וגאלתי אתכם, שתהיו עומדים ברשות עצמכם, עכ"ל.

ז. כתב במגלה עמוקות (תזריע) וז"ל, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה - הוא לימות משיח, שיגלה הוא ית' כוחו הגדול השולט על כל דרכי הטבע, עכ"ל. ועיין היכל ברכה (ואתחנן, ד"ה ובזרוע).

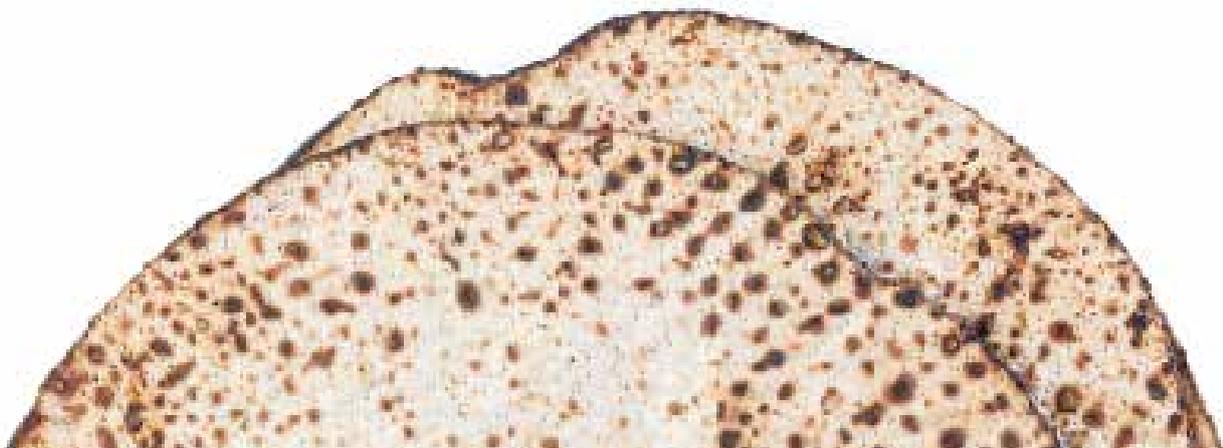
נטויה, כלומר, שאף בשאר הגלויות אפשר להיותם עומדים ביניהם בשפלות ובכזוי, אלא שהכה בשונאיהם ועשאים אדונים, וזהו זרוע נטויה, עכ"ל.

ה. כתב בתורת המנחה (וארא, דרשה כא) וז"ל, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה - זו גזרת רפידים, על ריב בני" ועל נסותם את ה' לאמור היש ה' בקרבנו אם אין (שמות, יז, יז), ונגזר עליהם לתתם ביד אויב, וכתיב (שם, שם, ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים, לולי שחשף ה' זרוע קודשו וריחמם וגאלם מידו, וזהו כשנתייצב משה על ראש הגבעה ומטה האלקים בידו, הרים ידו לרמוז על הזרוע הנטויה, עיי"ש. והוא עליה למדרגת רובו טוב ומיעוטו רע. עיין שפת אמת (וארא, תרמ"ז). ובפרטות זהו גאולה מכח רע של גילוי עריות, עיי"ש (פסת, תרס"ב). ועיין שפתי צדיק (וארא).

## ולקחתי

ביאתן לארץ שנים משישים רבוא, אף יציאתן ממצרים שנים משישים ריבוא. ובזכות שאמר אברהם (בראשית, יח, ד) יקח נא מעט מים, הקב"ה פרע לבניו, ולקחתי אתכם לי, כנגד יקח נא, כמ"ש במדב"ר (נשא, יד, ב).

כתיב (שמות, ו, ז) ולקחתי אתכם לי לעם. ושלמות ולקחתי הוא והבאתי אתכם, כמ"ש (סנהדרין, קיא, ע"א) תניא, רב סימאי אומר, נאמר ולקחתי אתכם לי לעם ונאמר והבאתי אתכם, מקיש יציאתם ממצרים לביאתן לארץ, מה



ובביאור "ולקחתי" מצינו כמה ביאורים.

א. כתב האבן עזרא (על אתר) וז"ל, ולקחתי - כאשר תקבלו את התורה על הר סיני, עכ"ל. ומקורו בזוה"ק. וכתב הרמב"ן (שם) וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם - בבואכם אל הר סיני ותקבלו התורה, כי שם נאמר (שמות, יט, ה) והייתם לי סגולה, עכ"ל. וכן הוא ברבינו בחיי (שם), ובאברבנאל (שם), ובספורנו (שם), ובאור החיים (שם). אולם יעוין ברש"ר הירש על אתר וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם - ע"י יציאת מצרים. והייתי לכם לאלקים - ע"י מתן תורה, עכ"ל. ובדקות, ישנה הבחנה מדין חיבור קב"ה וישראל במתן תורה, וישנה הבחנה מדין חיבור התורה וישראל. ועיין מאירי (פסחים, צט, ע"ב) שהתורה נקראת "לקח" טוב. ועיין מגלה עמוקות (וארא).

ב. כתב הבעה"ט על אתר וז"ל, ולקחתי - כאדם הלוקח בחזקה, שהוא קשה מכולם (ויק"ר, יג, ה), עכ"ל. ואולי כוונתו על כפה עליהם הגר כגיגית במתן תורה.

ג. כתב בצרור המור (וארא, ד"ה וידבר אלקים) וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים - משגיח אליכם, עכ"ל. והיינו שלישראל ישנה השגחה פרטית, כנודע.

ד. כתב בכלי יקר על אתר וז"ל, שבביטול הגרות, יזכו לדיבוק השכינה, וע"ז אמר, ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים, ליקוחין ממש כדרך גבר בעלמה, עכ"ל. ומעין כך מבואר בנחלת יעקב (ויצא, כח, כא) וז"ל, ולקחתי - הוא מלשון קידושין, כענין שאמרו בריש קידושין (ב, ע"א) דיליף קיחה קיחה, עכ"ל. וכתב במגן אברהם (טריסק) וז"ל, ולקחתי - איתא בספרים, ולקח-תי, (תי) בגימט' "קדוש", עיי"ש. וכתב בשפת אמת (ויקרא - פסח, תרס"ב) וז"ל, ולקחתי - להיות אגודה אחת, כדילפינן לקיחה לקיחה שהוא באגודה, לבטל שנאת חנם, עכ"ל. והשורש, הוא אחדות גמורה עם הקב"ה, ודו"ק. וכתב ברש"ר הירש (משפטים, כב, כד) וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם, זה לשון ייעודו הראשוני של עם ישראל, עליהם להיות חברת בני עם ה', עם משורש "עמם", שממנו עם, עכ"ל. וכתב בפני יהושע (ר"ה, ג, ע"א) וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם, זה לא נתקיים עד ר"ח סיון, שאמר להם הקב"ה ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, שהן לשון קידושין. ולשון לקיחה, הוא כניסה לחופה וכו', ובששה לסיון נכנסו לחופה, עכ"ל. ועיין בהרחבה במהר"ל (גבורות ה', פרק ס'). ועיין שם משמואל (וארא, תרע"א, ותרע"ג), ועוד. ועיין פרי צדיק (פרה, אות ה').



ממנו על כל השרים, ונהיה דבקים בו בלי אמצעי רק בהתרוממות על הכל, הוא לנו לאלהים ואנחנו עמו, עכ"ל. אולם כאשר חטאו בעגל, העמידו אמצעי בינם לבין הקב"ה. ועיין תורת המנחה (דרשה כא). ושם אין ממוצע, ואין סט"א. עיין שפת אמת (וארא, תרמ"ז).

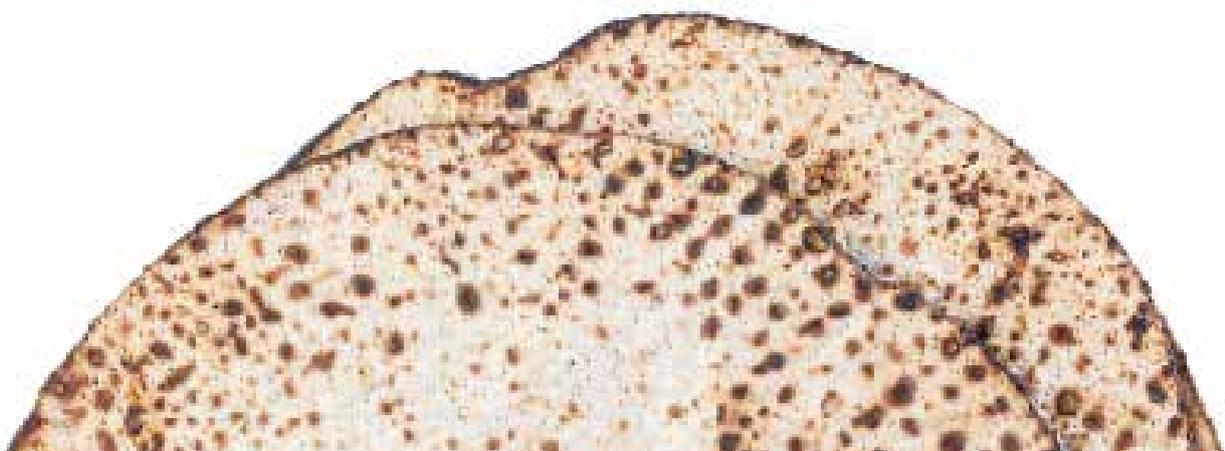
ח. כתב במהר"ל (נתיבות עולם, נתיב העבודה, פ"ז) וז"ל, הש"י אחר שגאלם ממצרים, היה פורס ענני כבוד עליהם ושמרם וכו'. ולפי דעתי כי זה נגד מש"כ אצל הגאולה, ולקחתי אתכם לי לעם, שזהו הגאולה עצמה. ואמר והייתי לכם לאלהים, כי מה שהשי"ת פורס סוכת שלומו עליהם, בזה הוא ית' לאלהים, עיי"ש.

ט. כתב בשכל טוב (ח"א) וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם וגו', שגם "לי" לעצמי כביכול לקחתי, עכ"ל. ותכלית ולקחתי, וידעתם כי אני ה'. ועיין זוה"ק (ח"ב, כה, ע"א). וראשית חכמה (שער היראה, פ"א). ועיין ליקוטי תורה, חב"ד (כי תבא, נג, ע"ג).

ה. כתב במשך חכמה (על אתר) וז"ל, לקחתי אתכם לי לעם - הוא לעם נימוסי ולאומי במשטר וסדר, וה' עליהם למלך, עכ"ל. ואינו כפשוטו מדין עם של האלקים, אלא יחס של עם ומלך, ודו"ק.

ו. כתב בחיי נפש וז"ל, הוצאה - והצלה - וגאולה - ולקיחה, והלקיחה גדולה מכולם. ואמר (תהלים, עג, כד) כבוד יקחנו. (שם, מט, טז) יקחני סלה. (בראשית, ה, כד) כי לקח אותו אלקים. (מלכים, ב, ב, י) אם תראה אותי לוקח מאתך. ועל כן בלקיחה, ולקחתי את לי לעם וגו', וזה סוד המעלה האלהית אשר באדם, ויקח ה' אלקים את האדם (בראשית, ב, טו), ופירשו הרב ז"ל (מורה נבוכים) עילה אותו, כלומר העלה מדרגת מציאותם, עיי"ש בהרחבה. ועיין תקנת השבין (אות ב).

ז. כתב בשל"ה (בשלח) וז"ל, ולקחתי אתכם לי לעם - אשר הכונה בו, שיציל אותנו מהשר הגדול שהוא עבודתם של מצרים, כלומר שהם עובדים לו, והוא ית' יקחנו לו לעם וירוממנו



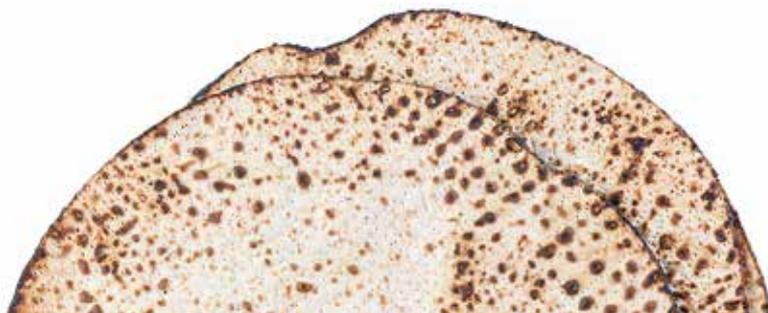
וְהִבֵּאתִי  
אֶתְכֶם אֶל-הָאָרֶץ  
אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת-יְדֵי  
לְתֵת אֹתָהּ  
לְאַבְרָהָם  
לְיִצְחָק  
וּלְיַעֲקֹב  
וְנָתַתִּי אֹתָהּ  
לְכֶם מִזְרָשָׁה  
אֲנִי ה'

ספר שמות • פרק ו' • פסוק ח'

## בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 605-313-6660 USA



ארבע לשונות של

גאולה

והוצאתי

והצלתי

וגאלתי

ולקחתי

בלבכי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמנים ב"קול הלשון"  
073.295.1245 | ישראל 605-313-6660 USA



קונטרס  
המשך לשיעורי  
"ארבע לשונות של  
גאולה"



פורסם אחרון בתשפ"ג  
12 עמודים



ללקיחת חלק בהוצאות  
של הדפסת הספרים  
לזיכוי הרבים,  
ניתן לצור קשר עם  
'בלבכי משכן אבנה'  
טלפון: 052.763.8588  
פקס: 03-5480529  
bilvavi231@gmail.com



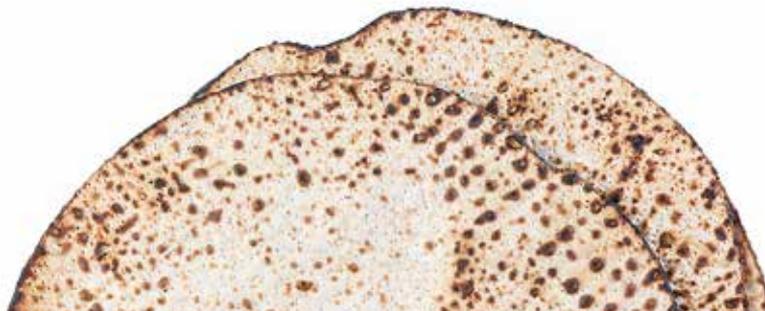
להאזנה לשיעור  
בקול הלשון  
073-295-1245 ישראל  
USA 605-313-6660  
ומקיישים: כוכבית [\*]  
סולמית [#] -<  
[35003897] -<  
סולמית [#]



© כל הזכויות שמורות  
מידי שבוע יוצא לאור כמה סוגי  
גיליונות של הרב, שליט"א.  
המעוניין להצטרף  
לרשימת התפוצה  
ישלח בקשה במייל  
bilvavi231@gmail.com  
או דרך הפקס  
03-5480529

## תוכן

ד	תכלית יציאת מצרים - היא הכניסה לארץ ישראל
ד.	ב' השמות של ארץ ישראל [ישראל וכנען] תלויים במדריגתה
ה.	מדריגת ארץ ישראל מתחלקת לעיבור יניקה ומוחין
ו.	א"י במדריגת עיבור
ה.	א"י במדריגת יניקה
ו.	א"י במדריגת מוחין
ו.	ג' מדריגות קבורה בארץ ישראל
ו.	מדריגה א' קולטתו לאחר מיתה - מדרגת עיבור
ז.	מדריגה ב' קולטתו מחיים - מדרגת יניקה
ח.	בא"י יש גלוי של מדריגת הריח אפי' במקום הקבורה
ט	מדריגה ג' החי בארץ ישראל - מדרגת מוחין
ט	שורש הארת המוחין בא"י - מכח המסירות נפש של רחל
י	לגור בארץ ישראל - רק מכח מסירות נפש
י	שורש התורה מתחיל בכניסה לא"י
י	הכניסה לא"י מדין ביאה
יא	המפריע לייחוד בא"י זה אחיזת העכו"ם
יא	המלחמה על א"י [בין בני ישראל לבני ישמעאל] היא בכח המסירות נפש
יב	כאשר יצי"מ אינה בשלימות - מדריגת מצרים מצטרפת לא"י, וא"י היא א'-צר
יג	א"י נקראת ארץ הצבי - שמתגלה בה ההרחבה ללא צימצום וגבול
יד	בכדי לאחוז במדריגת א"י נצרך כח שפורץ את כל הצימצום והגבול - כח המסי"נ
יד	לעת"ל יתגלה הארת הכפרה בכל א"י
טו	המהלך השלם - גלוי שעם ישראל הם הממוצע בין הקב"ה לא"י
טז	וְהִבְאֵתִי כנגד קוצו של יו"ד - מקום המסירות נפש



## תכלית יציאת מצרים - היא הכניסה לארץ ישראל

וְהִבַּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נְשָׂאתִי אֶת יְדֵי לְתֵת אֶתָּה לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב וְנָתַתִּי אֶתָּה לְכֶם מִוְרֶשֶׁה אָנֹכִי ה'! וְהִבַּאתִי זֶה הַלְשׁוֹן הַחֲמִישִׁי שֶׁנֶּאֱמַר בְּגֵאוֹלַת מִצְרַיִם - וְהוֹצֵאתִי וְהִצַּלְתִּי וְגֵאוֹלַתִּי וְלִקְחַתִּי וְהִבַּאתִי. וְלִשְׁיֵטֵת ר' טַרְפוֹן, כִּנְגַד הַלְשׁוֹן הַחֲמִישִׁי תִקְנֹן חֲז"ל לְשֵׁתוֹת כּוֹס חֲמִישִׁי. כְּלוּמַר, תְּכִלִּית הַיְצִיאָה מִמִּצְרַיִם הִיא לְהִבִּיאַת אֶת יִשְׂרָאֵל לְא"י, וְהִבַּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ. א"י הִיא שׁוֹרֵשׁ וְרֵאשׁ לְכָל הָאֲרָצוֹת כּוֹלֵן, וְכִשְׂאֲרֵז"ל (תְּעִנִּית י ע"א) שֶׁהִיא נְבִרָאָה תְּחִלָּה וְהִיא שׁוֹתָה מִהַגְּשָׁמִים תְּחִלָּה. וְהִיא הַעוֹמֵק שֶׁל גֵּאוֹלַת יִשְׂרָאֵל.

## ב' השמות של ארץ ישראל [ישראל וכנען] תלויים במדרגתה

וּמְבוֹאֵר בַּחֲז"ל שִׁישׁ שְׁנַי מִדְּרָגוֹת כְּלָלִיּוֹת בְּא"י, הִיא נִקְרָאת בְּשְׁנַי שְׁמוֹת [שְׁכָל אֶחָד מֵהֶם הוּא שׁוֹרֵשׁ בְּמַהוּת שֶׁל א"י עֲצֻמָּה], נִקְרָאת אֲרֶץ כְּנַעַן וְהִיא נִקְרָאת אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל. כֹּאשֶׁר א"י נִמְצָאת בְּמִדְרָגַתָּה הַשְּׁפֵלָה, שֶׁזֶה בְּעִיקָר בְּזִמְנֵן שֶׁהַעֲכוּ"ם [שְׁבַע עַמִּים] שׁוֹלְטִים בָּהּ, הִיא נִקְרָאת אֲרֶץ כְּנַעַן שֶׁהַעִיקָר הוּא כְּנַעַן מִשְׁבַּעַת הַעַמִּים מִלְשׁוֹן שֶׁל כְּנִיעָה, שְׁפִלוּת, כְּנוּעַ. אֲבָל כֹּאשֶׁר הִיא נִמְצָאת בְּמִדְרָגַתָּה הָעֲלִיוֹנָה, בְּמִדְרָגַת א"י גְּבוּהָה מְכָל הָאֲרָצוֹת כּוֹלֵן, הִיפֶךְ הַכְּנִיעָה שֶׁל כְּנַעַן, [דְּבַר כְּנוּעַ

מדריגות

האחיזה

בא"י

והגלוי

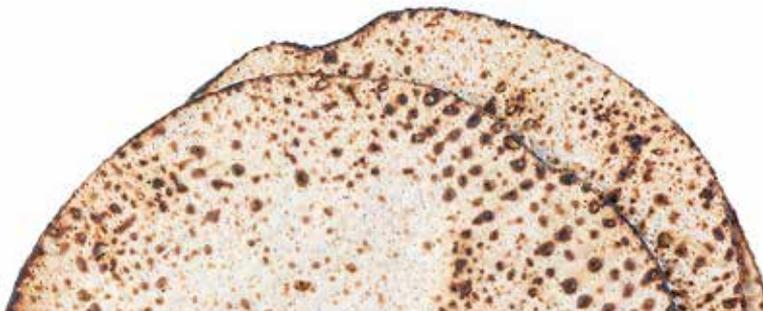
השלם

של

הארץ

א"י

דלעת"ל



גבוהה מכל הארצות כולן. זהו בכללות ממש בדברי חז"ל שני שמות כלליים שיש לא"י, ארץ כנען וארץ ישראל.

הוא שפּל]. משא"כ כאשר היא נמצאת במדרגתה העליונה היא א"י ישראל אותיות לי ראש כדברי חז"ל הידועים מאוד, היא במדרגת ראש,

## מדריגת ארץ ישראל מתחלקת לעיבור ומוחין

### א"י במדריגת עיבור

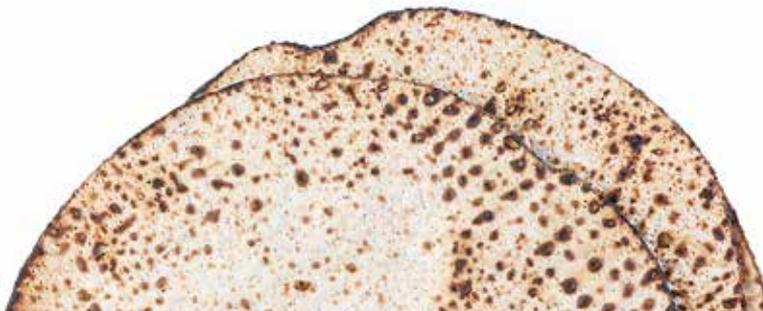
בפרטות בתוך מדרגת א"י עצמה, כידוע סדר הגדילה - קומת אדם ישראל בנפש, יש שלושה שלבים: עיבור, יניקה ומוחין. כאשר נמצאים במדרגה השפלה שנקראת עיבור במדרגת א"י, נכנסים רק למדרגת עיבורה של א"י. זהו שני השבטים ומחצה, ראובן גד וחצי שבט המנשה, שעיקר מקום קביעותם היה מעבר הירדן, עבר מלשון עיבור. זה עבר הירדן. העבר הירדן הוא מדרגת העיבור של א"י, כאשר מעוברת וכעיבורה של עיר, וכלשון הגמרא מעברין את העיר.

וא"כ א"י במדרגתה התחתונה היא ההתרחבות של א"י במדרגה של עיבור. ובדקות יותר, הכח של העיבור שמתגלה בא"י, זה היחס שלה ביחס למקום אחר. א"י ביחס לחו"ל נקראת במערבא, במערבא אמרו. מערבא הוא מלשון עיבור. שזה שם התואר של א"י, כסדר בש"ס: במערבא אמרו.

### א"י במדריגת יניקה

המדרגה העליונה יותר היא מדרגת א"י במדרגת יניקה. כשארז"ל שא"י יש מסביבה ז' ימים וד' נהרות. בבחינת היניקה, מים, זהו שורש של השתיה והיניקה, וכלשון הפסוק שנאמר בו - יום כימים, כלומר מתגלה מהים מציאות של יניקה. זו המדרגה השניה של א"י.

הכניסה לא"י נעשית כאשר עוברים את הנהר, כמ"ש הַיַּרְדֵּן יִסָּב לְאַחֲרָיִךְ (תהלים קיד), זהו המדרגה לכניסה של היניקה של א"י. דוגמא בהירה לכך כשארז"ל שביציאת מצרים כשעם ישראל עברו בים, כדברי חז"ל הידוע מאוד שהיונקי שדיים היו יונקים ממימי הים. כי מדרגת הים היא יום כימים, מדרגת יניקה, זה כח הים. כאשר הם עברו את הכניסה לא"י הם עוברים ממדרגת שני השבטים ומחצה - מעבר הירדן - ממדרגת עיבור למדרגת יניקה, כניסה לא"י במדרגת יניקה. זה מה שהם עוברים בנהר, עולים מהעיבור ליניקה, עוברים את הנהר בדיוקא.



## א"י במדרגת מוחין

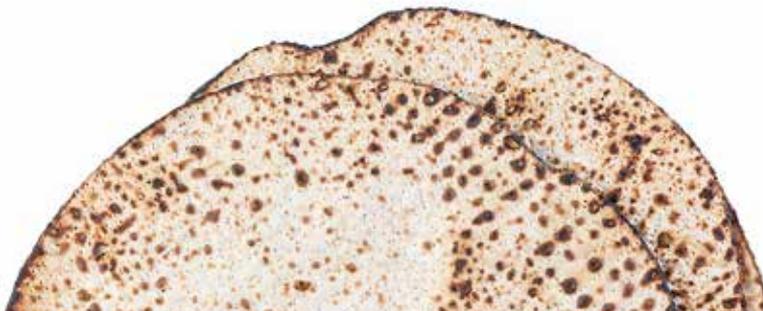
המדרגה השלימה היא כאשר נכנסים לא"י עצמה, כמו שמבואר בחז"ל - ששורש החכמה מתגלה בא"י בכלל ובירושלים בפרט. אלו הם החכמה שהתגלתה בירושלים, כלשון חז"ל הידוע: אווירא דא"י מחכים (ב"ב קנח ע"ב), כלומר גילוי של מוחין. זה עצם המדרגה של א"י. א"כ ג' השלבים האלו במדרגת א"י, מדרגת עיבור, יניקה ומוחין, במדרגת העיבור זה עבר הירדן, במערבא אמרו. במדרגת היניקה של הים, שבעה ימים וד' נהרות עוברים את נהר הירדן בכניסה לא"י, זה כבר שלב בכניסה בהדגשה. המדרגה השלמה יותר שמתגלה בא"י היא מדרגה של אווירא דא"י מחכים. בלשון חז"ל כידוע יש גדלות המוחין ויש קטנות המוחין, א"י עצמה בכללות נחלקת לשני חלקים, לכלל א"י ולירושלים ובית המקדש שעליהם נאמר פִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדָבַר ה' מִירוּשָׁלַם (ישעיה ב ג), תצא הוראה לישראל, זה מקום של גדלות המוחין. ובערך לגדלות הזו אז כלל א"י זה קטנות המוחין. בערך הכולל קטנות המוחין היא בבל, וגדלות המוחין היא א"י, אבל בפרטות בא"י עצמה יש גדלות וקטנות שבגדלות - זהו מדרגת א"י בכלל וביהמ"ק בפרט.

## ג' מדרגות קבורה בארץ ישראל

מדרגה א' קולטתו לאחר מיתה -  
מדרגת עיבור

ביתר עומק בהקבלה לדברים, מבואר בחז"ל שבתחיית המתים מתי א"י קמים תחילה. יש שלוש מדרגות בכניסה לא"י: יש מי שחי בחז"ל ומת שם והוא נכנס לא"י לקבורה. כמו שמבואר בגמרא (כתובות קיא ע"א) בסוגיא דא"י לגבי עולא - מלשון של עלייה. שמת בחז"ל והביאו אותו לא"י לקבורה. וע"ז הגמרא אומרת אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה, יש קולטתו מחיים שהוא חי בא"י ונפטר בא"י, ויש מי שבא לא"י רק למקום הקבורה. א"כ המדרגה התחתונה של הכניסה לא"י היא מדרגה של קבורה.

יש שיטות בדברי רבותינו שמה רבינו על אף שבקרא נאמר להדיא היכן שהוא מת והיכן שנקבר [בבית פעור מול הר נבו, נון-בו, כמבואר בחז"ל]. בא מלאך והעתיק את גופו של משה רבינו למערת המכפלה יחד עם האבות. שם שורש הגאולה שעתיד משה רבינו לבוא עם האבות ולגאול את ישראל. אבל מ"מ, גם במשה מתגלה צד שהוא נכנס לא"י במדרגת קבורה. בגדר של



היא במדרגה של אווירא. כאשר האדם יונק בגשמיות בגוף ממש, אז היניקה היא אוכל, אבל בפנים של הנפש - ויפח באפיו נשמת חיים - זה מקום היניקה שהאדם יונק לתוכו את הרוח שנמצאת סביבותיו. ובא"י היניקה היא במדרגה של אווירא דא"י, זה מדרגה של יונק. כשעובר נמצא במעי אמו במקום סגור שהוא מעין מקום שאין בו מקום של אוויר, סגור לעצמו בתוך מעי אמו, כשהוא יוצא לאויר העולם (כלשון חז"ל נדה ל ע"ב) אז מתחיל מדרגת היניקה. (הסוגיא רחבה והוזכר בקצרה ממש).

**מדרגת היניקה** בחיצוניותה זה יונק משדי אמו חלב, וגם זה מתגלה בא"י ארץ זבת חלב ודבש. [כמובן, יש חלב אשה וחלב פרי, ושורשם אחד.] אבל הפנימיות של א"י, לא במדרגה התחתונה שיוצא מהעפר, אלא במדרגה של היניקה של הכח הפנימי של היניקה, זה יניקה של רוח. בהגדרה דקה מעט יותר, כאשר אוכלים דבר שצומח מן הארץ, פרי העץ וכד', אז בעצם זה דבר שהיה מתוך הארץ ממדרגת העיבור ועכשיו נאכל, זה נקרא העיבור דתיקון של א"י. יש את העיבור מצד קולטתו במיתתו שהוא בא ונקבר בא"י, ויש את המדרגה היותר עליונה של העיבור שהוא אוכל מדבר שיוצא מן הארץ

קבורה כבר הוזכר פעמים הרבה שזהו גדר של עיבור, כמו שעובר נמצא במעי אמו - כך האדם כאשר הוא מת והוא נקבר באדמה, אדמה זה אותיות אם, האדמה היא בבחינת אם, ומצד כך הגמרא (סנהדרין) מקבילה את הקבורה לאחר המיתה לזריעה. כמו שזורעים גרעין באדמה והוא צומח, כך כאשר האדם נקבר באדמה זה זריעה לתחיית המתים, זורעים בדמעה שזה שורש המיתה, ברינה יקצרו בתחיית המתים.

### מדרגה ב' קולטתו מחיים - מדרגת יניקה

מ"מ א"כ, המדרגה התחתונה של הכניסה לא"י היא כניסה במדרגה של קולטתו לאחר מיתה, והוא נקבר בא"י. המדרגה העליונה יותר, אדם שעיקר חייו לא היו בא"י, אבל הוא בא לא"י ונסתלק בה. זה מדרגת קולטתו מחיים. הוא נמצא במדרגת היניקה בא"י, מדרגת היניקה בא"י כלומר, עיקר היניקה זה מתגלה מה שהאדם שואף ומכניס לתוכו זה יניקה. אז בהתגלות זה מתלבש בנוזל במים בחלב וכדו', שאוכלים. אבל לא"י שהיא ארץ זבת חלב ודבש עיקר החיים שמתגלה בה זה אווירא דא"י. המדרגה התחתונה שמתגלה בא"י זה ארץ בבחינת ארץ זבת חלב ודבש. זה פירותיה של א"י, זה הפירורין שלה. אבל עיקר מדרגתה



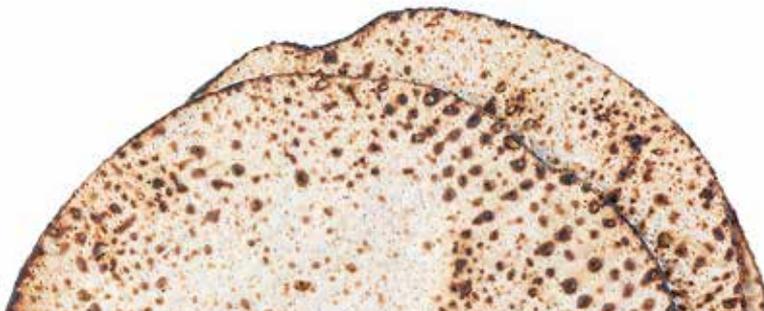
(דברים לב מג), ממקום כפרתו - משם הוא נברא, ממקום המזבח, וכל מי שקבור בא"י הוא כמי שקבור תחת המזבח. וכשהוא קבור שם (להבין עמוק) הוא קבור במקום של קדושה, שהדם שהיה נשפך שם היה ספוג באדמה, היפך שופך דמים דקלקול מתגלה שמי שקבור בא"י - הקבורה שלו היא בשפיכת הדם. וְאֵת כָּל דָּמָה יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ.

## בא"י יש גלוי של מדריגת הריח אפי' במקום הקבורה

יתר על כן מבואר בגמרא, שבבית שני כאשר עלו לא"י לבנות את הבית הריחו את ריח האברים ממקום המזבח וכך ידעו היכן מקום המזבח, כלומר זה עלה למדרגה של ריח, מקום היניקה של האוויר. עיקר מקום האכילה הוא בפה, עיקר מקום היניקה של האוויר הוא בחוטם, [גם בחוטם וגם בפה אבל עיקרו בחוטם], ויפח באפיו. ומקום המזבח שהוא מקום הקבורה שהוא העיבור דתיקון דא"י - מתגלה בו העומק שהדם שם זה לא במדרגה של שִׁפְךָ דָם הָאֲדָם בְּאֲדָם דָּמוֹ יִשְׁפֹּךְ (בראשית ט ו), אלא זה עולה למדרגה של דָּמָה יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ. ויתר על כן, הריח של האברים שיש שמה - אז הוא קבור כביכול תחת מקום המזבח והוא כל הזמן

זבת חלב ודבש, הוא יוצא מן הארץ. הוא יוצא ממקום של עיבור, זהו העיבור העליון שמתגלה בא"י. ובעומק, כל פירות כמו שהוזכר נקראים פירות מלשון פירורים. אבל בא"י אפילו העיבור שלה היא ההיפך של הפירורין זה האחדות. זה סוד ארץ, א-רץ דתיקון של א"י, היפך הא-צ. ומצד כך זה ארץ זבת חלב ודבש, ראשי תיבות אחד, ארץ חלב דבש, זה א"י שהוא אחד. גם הפירות של א"י הם במדרגה של אחד. נתבאר א"כ שהפירות זה המדרגה של העיבור דתיקון, לא רק באופן של קולטתו מיתתו.

אבל למעלה מכך האווירא דא"י, היא במדרגה של יניקה ששייך שם אופן של האווירא, זו המדרגה העליונה. ויתר על כן, העיבור עצמו כיון שנתבאר שהפירות שיוצאים ממדרגת א"י אז הפירות הם במדרגה העליונה יותר, במדרגה של אחד שזהו החלב ודבש של א"י, ארץ זבת חלב ודבש ראשי תיבות אחד כמו שנתבאר, גם הקבורה של א"י היא לא עיבור כשאר המקומות של אנשים שנקברים באדמה כפשוטו. אלא כמו שמבואר שם בגמרא, שהנקבר בא"י כאילו נקבר תחת מקום המזבח, ששם מקום יצירתו של האדם. כשהוא נקבר שם על זה הגמרא דורשת את הפסוק שנאמר וְכִפַּר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ



המקדש בחלקו בין כתפיו שכן בזכות שנולד בא"י [בשונה משאר השבטים] כמ"ש וַתִּמַּת רַחֵל וַתִּקְבֹּר בְּדָרֶךְ אֶפְרַתָּה הוּא בֵּית לָחֶם (בראשית לה יח). וצורת הלידה היתה וַיְהִי בְצֵאת נַפְשָׁה כִּי מָתָה מוֹנַח כִּאֵן בַּעוֹמֵק דַּבְרֵי חַז"ל שְׁבִימִין נולד מכח המסירות נפש של אמו. וכמבואר בגמרא (ברכות) שג' דברים נקנים בייסורים ואחד מהדברים זה א"י, א"י נקנית בייסורים ובעומק זה הייסורים של המסירות נפש, וַיְהִי כְּהִקְשָׁתָהּ בְּלִדְתָּהּ וַתֹּאמֶר לָהּ הִמְיִלְדֶת אֶל תִּירְאֵי כִּי גַם זֶה לָךְ בֶּן. א"כ בנימין נולד במדרגה העליונה של מסירות נפש, שם מתגלה השורש של אווירא דא"י מחכים, חכמה מאין תמצא כל הזמן, זה אור של בנימין שנולד בא"י שבית המקדש בחלקו. שביהמ"ק כידוע, הוא מקום שכולו מסירות נפש מעקדת יצחק, וזה סדר כל עבודת הקרבנות, כאילו הקריב את נפשו ואת עצמו [כדברי הרמב"ן בתחילת ויקרא], כידוע. מ"מ א"כ, הפנימיות של גדלות המוחין שמתגלה בא"י בכלל ובירושלים בפרט, מקום שתצא ממנו תורה והוראה לישראל בית המקדש, היא ההארה של חלקו של בנימין של האור של המסירות נפש. זו המדרגה העליונה של גדלות המוחין שמתגלה בא"י כמו שנתבאר.

מריח את האברים שהקרבנות באים לכפר, זה וְכִפֹּר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ, זה עומק העיבור של א"י במדרגת הקבורה.

### מדריגה ג' החי בארץ ישראל - מדרגת מוחין

מ"מ א"כ, המדרגה התחתונה הוא מי שנקבר בא"י, המדרגה השניה הוא מי שיונק אווירא דא"י, אבל זה רק יניקה של האוויר. המדרגה היותר עליונה זה הגדלות המוחין, אווירא דא"י מחכים. מי שחי בא"י את ימיו, ולא רק בא אליה ומת אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו ממיתה, אבל יש מי שקולטתו מחיים, תשב אנוש עד דכא עד דכדוכו של נפש, ושם קולטתו מחיים, הוא יונק רק את האווירא דא"י. אך מי שחי בא"י, מקל נועם תלמידי חכמים שבא"י בבחינת אווירא דא"י מחכים, ההארה שהם מקבלים בא"י היא הגדלות המוחין של האווירא שגנוז בא"י. זו המדרגה העליונה של מדרגת א"י.

## שורש הארת המוחין בא"י - מכח המסירות נפש של רחל

ביתר עומק, הִחְכְּמָה מֵאֵין תִּמְצָא (איוב כח יב) השורש של החכמה שמתגלה בא"י מבואר בחז"ל (מכילתא), מפני מה זכה בנימין שבית



## ל גור בארץ ישראל - רק מכח מסירות נפש

יתר על כן, א"י היא שורש הבריאה כמבואר בגמרא ביומא, שא"י נבראה תחילה לכל הארצות כולן. תחילת הבריאה בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, ומבואר בחז"ל [כמו שמביא רש"י] אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל, ליסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם, כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם, וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו, כלומר כל התורה כולה התחילה מדין א"י. אסתכל באורייתא וברא עלמא, להבין עמוק, כשמסתכלים באורייתא של מאין תמצא, הברא עלמא זה א"י, כשמסתכלים בהשתלשלות של התורה, נבראים שאר כל המקומות כולם. א"י כמו שנתבאר במדרגת בנימין בצאת נפשו זה כח של מסירות נפש, ולכן מי שרוצה לדור בא"י צריך מסירות נפש, אם לא הוא לא דר במדרגת א"י, בגופו הוא נמצא

בא"י, האדמה קולטת אותו, יש לו יניקה, אבל אין לו מוחין שלמים מוחין דגדלות - א"י כולה מסירות נפש היא מגלה את שורש החכמה של מאין תמצא, אסתכל באורייתא במאין תמצא - וברא את א"י. זה א"י נבראת תחילה.

## שורש התורה מתחיל בכניסה לא"י

השורש א"כ של כל התורה כולה מתחילה בא"י, המילה ארץ היא המילה השביעית בתורה, בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, זה התפיסה של א"י, של שבעה מדרגות כמבואר בחז"ל שירדה שכונה עד שהיא שרתה בא"י, ומצד כך סביבותיה יש לה ז' ימים וד' נהרות, זה שורש המוחין דגדלות של הנהורא נהורא ופשטיה. זה עומק ההארה.

## זכניסה לא"י מדין ביאה

מ"מ א"כ שורש התורה עצמה מתחילה בכל סוגיא דא"י. כמובן זה מונח בדקות במילה בראשית עצמה. ישנם כמה וכמה צירופים שמנו רבותינו למילה בראשית, צירוף נוסף שיש למילה בראשית - השורש של המילה ביאה, ב-י-א, שאר האותיות א-ש-ת. [צירוף של שני מילים בהכפלה של חלק מהאותיות]. והבאתי אתכם אל הארץ הזאת. בפשטות והבאתי זה



מפניכם. ועומק סיבת הדבר להבין עמוק, כל זמן שיש עדיין עכו"ם בישראל אז חסר במדרגת הביאה! כי הרי ביאה היא במקום שאין שם אלא הוא והיא. וכל זמן שיש עכו"ם בא"י חסר העומק של הייחוד שיש כאן רק החתן והכלה של מדרגת הביאה בכניסה לא"י. וכידוע מדברי חז"ל האחיזה של העכו"ם בא"י, זה מכח שבני ישמעאל נימולו, יש להם אחיזה באחרית הימים בא"י. כלומר, העומק של האחיזה שלהם - הם אוחזים במקום הייחוד באות ברית קודש בכך שהם הם נימולו, והם באים להפקיע ע"י כן את הייחוד של כנסת ישראל עם המקום של א"י בזה שהם נמצאים בא"י אז הם מעכבים את העומק של הכח של הייחוד.

### זמלחמה על א"י [בין בני ישראל לבני ישמעאל] היא ככח המסירות נפש

ולפי מה שנתבאר ששורש האחיזה בא"י היא במדרגה של בנימין, שנולד בצאת נפשה של רחל במסירות נפש. מכך כך בני ישמעאל שבאים לאחוז בא"י מצד הקלוקל ומצד הארץ כנען שבה, אז הם אוחזים בה במסירות נפש, כי הם באים לעקם את העומק הפנימי של האור שגנוז בא"י שהוא אור של מסירות נפש. זה ה"זה לעומת זה", זה לא מעכב כמו שאר

לשון של הבאה, אבל בעומק הכניסה לא"י היא מדין ביאה. בכללות ממש בקצרה - האשה נקנית בכסף בשטר ובביאה, כסף היה בבית הים, בעיקר בקריעת ים סוף ומעט ביציאת מצרים. שטר היה בתורה שנקראת שטר כתובה. וביאה היתה בכניסה לא"י, זה והבאתי אתכם. והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפילתי. זה עד שמגיע למקום ביהמ"ק שנקרא חדר המיטות שהוא מקום הייחוד הגמור והשלם.

### זמפריע לייחוד בא"י זה אחיזת העכו"ם

נבין עמוק, בראשית מתחיל בייחוד השלם. ובמקום זה מתגלה בא"י במדרגה של ביאה. זה מקום שהארץ נקראת ישראל ומי שיושב עליה הוא ישראל. זה ייחוד האדם והמקום בהגדרה אחת, בהגדרה העמוקה שלה זה ייחוד של ישראל וקודשא ב"ה בא"י. וזו המדרגה של הביאה, כמו שבביאה בשונה מכסף ושטר שאפשר לעשותם בכל מקום, ביאה צריך להיות במביאה לביתו, שם מקום הביאה. א"י היא בחינת מדרגת הביאה של עומק הייחוד. אך עדיין לא היה אחיזה גמורה בא"י, שבע שכבשו ושבע שחלקו, מעט מעט אגרשנו



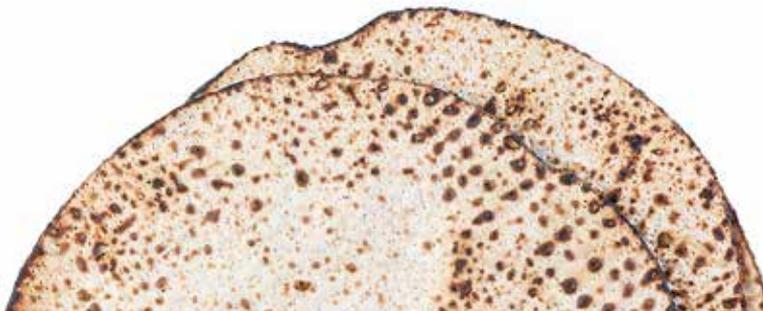
בניהם חשובים כמותם. אך בספורנו וביתר חידוד באור החיים (על אתר), שהכניסה מותנית במה שנאמר קודם לכן בפסוק, וידעתם כי אני ה'. וכשאין את הוידעתם כי אני ה', ההבטחה של והביאותי לא מתקיימת, ואם יתקיים וידעתם כי אני ה' אלוקיכם - אז יתקיים והביאותים. כל הדר בא"י דומה כמי שיש לו אלוק, יש לו ידיעה באלוקות. זה וידעתם כי אני ה'. הם לא זכו להיכנס לא"י, ולכן א"י לא נתקבלה על ידיהם באופן של שלמות.

### **כאשר יצי"מ אינה בשלימות - מדריגת מצרים מצטרפת לא"י, וא"י היא א'-צר.**

ובעומק א"כ, היציאה ממצרים לא היתה שלמה. מצד התפיסה התחתונה של א"י, כשלא זוכים לצאת ממצרים לא"י בשלמות, זה מצרף את ה"מצרים" לא"י, וא"י הופכת להיות א'-צר. ודוגמא בהירה לכך, מבואר בגמרא (מגילה ג.) שכאשר תרגמו את התורה נזדעזעה א"י ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה. וזה דווקא ארבע מאות דמבואר בגמרא (פסחים) ששיעור ארץ מצרים היא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, כלומר כאשר מתגלה שהתפיסה של א"י היא מדרגת מצרים א"י מזדעזעת ארבע

המלחמות שיש בכל העולם כולו, מלחמה על מקום פלוני, אלא עומק המלחמה על א"י היא על אחיזת ישראל בא"י. ואחיזת ישראל בא"י כמו שנתבאר היא במדרגת הלי ראש, ראשו מגיע השמימה, מדרגת המוחין דגדלות במדרגה של מאין תמצא של מסירות נפש, אז כנגד כך עומד כח שמעכב את היחוד של הכניסה לא"י - והבאתי לשון של ביאה - יש כאן כח זר שמעכב את הדבר באופן של מסירות נפש, זה הזה לעומת זה של אחיזה בא"י.

לפי"ז ביתר עומק, סתם "ארץ" בלשון הפסוק ובלשון חז"ל זה א"י ישראל. ה"ארץ" בה' הידיעה זה א"י. כמו שהוזכר, בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ, יש שמים ומהשמים משתלשל ארץ, ותחילת הארץ היא ארץ ישראל כמבואר בגמרא ביומא, מכאן ואילך מתפשטים כל הארצות כולן. ארץ יש בה שני צירופים של דבר והיפוכו, א'-צר וא'-רץ. מצד הא-צר זה מדרגת הצמצום של א"י. יוצאים ממצרים לא"י וכשלא זוכים לצאת ממצרים בשלמות, במקום שיהיה והביאותים - הם היו צריכים בעצמם להיכנס לא"י, וכמו שהעיר האבן עזרא (על אתר) שהם הרי לא נכנסו לא"י, במדבר הזה ימותו והרי הקב"ה נשבע והביאותים. וביאר האבע"ז:



זה ר"ת צדיק באמונתו יחיה, כלומר מתגלה בא"י מדרגה שאין בה צמצום, מדרגה של אור אין סוף. כאשר לא זוכים - גולים מעל אדמתם, כמבואר בחז"ל שהארץ מצטמצמת כי היא הופכת להיות מדרגה של ארץ כנען, זה מה שהוזכר בראשית הדברים, בזמן שישראל לא עליה היא במדרגה של כניעה, והיא מצטמצמת. אבל כשיושבים עליה מתגלה המדרגה העליונה בית בתפארתו, מדרגת בית המקדש בשלמות, ומדרגת הארת המוחין בשלמות, ומתגלה התורה בא"י של הארוכה מארץ מידה. שזה מדרגת המוחין דגדלות. ורחבה מני ים - גם היניקה שהיא במדרגת יניקה של ים, גם היא מתרחבת. זה המדרגה העמוקה של א"י, ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים.

ויתר על כן, גם מדרגת הקבורה - כל הנקבר בא"י כאילו נקבר תחת המזבח, וְכִפֹּר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ ושם מריח את ריח הקרבנות כמו שנתבאר - צירוף של מזבח החיצון עם המזבח הפנימי שהוא ריח הקטורת, א"כ בעומק מאיר האור של הריח. כאשר בית המקדש היה קיים היה הריח מתפשט מבית המקדש עד יריחו כמבואר בחז"ל שהוא מלשון ריח. אך לעתיד הריח יתפשט כמו שהיה במתן תורה בכל העולם כולו. זה גם מדרגת העיבור של א"י שמתרחב

מאות פרסה, כשיעורה של מצרים שהיא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, מתגלה המדרגה הנפולה של א"י, זה נקרא נזדעזעה א"י, היא מזדעזעת להתקרב למצרים מצד הקלקול. ובעומק נאבד המדרגה העליונה של א"י שהיא במדרגה של מאין תמצא, שורש החכמה, דייקא כאשר יש נפילה של חכמה תרגום התורה מצד נקודת הקלקול. וזה א"כ הצד התחתון שהיא במדרגה של ארץ, א-צר, מצרים.

## א"י נקראת ארץ הצבי - שמתגלה בה ההרחבה ללא צימצום וגבול

במדרגה העליונה של א"י היא נקראת ארץ מלשון א-רצ, כסדר, ארץ - א'-רץ. ולכן בדברי חז"ל (גיטין ועוד) ארץ ישראל נקראת ארץ הצבי, כמו שצבי העור שלו אינו מכיל את הבשר שלו אלא הוא מתרחב ומתפשט כפי הצורך. מונח כאן עומק עצום בא"י, כל שאר הארצות נאמר בהן לשון חז"ל, הן הן גבולות עולם, גבולות. ומצד כך יש גבולות לא"י כמפורש מקומם בקרא. אך כמו שהוזכר ששני השבטים ומחצה נקבעו בעבר הירדן, זה מדין כיצד מעברין את העיר, זה ההרחבה של א"י, וזה השורש של מה שא"י מתפשטת מעבר לגבולה. ובעומק מה שא"י מתפשט ארץ הצבי, דכידוע עד מאוד צבי



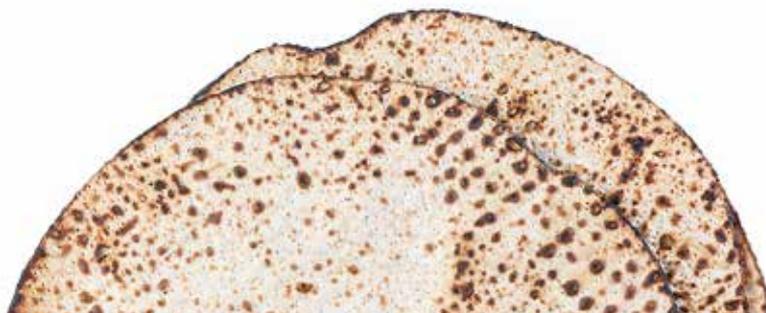
דא"י מחכים. כבר הוזכר פעמים רבות, אור ר"ת אורך ורוחב, ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים. זה הפנימיות א"כ של האור הפנימי שמתגלה בא"י. וזוהי המעלה העליונה של הישיבה בא"י, שמאיר בה את האופן של האחיזה בא"י באור הפנימי של האור של המסירות נפש, הוא נעשה כלי לאור א"ס.

החידוש הוא נורא, שהרי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, ואסתכל באורייתא וברא עלמא. א"כ תמיד גילוי האור א"ס הוא באור. כאן החידוש שהגילוי של האור א"ס מתפשט בארץ. זה הנתאוה להיות לו דירה בתחתונים. נתאוה להיות לו דירה בתחתונים הוא שיהיה גילוי של האור א"ס לתתא, בעולם התחתון. מצד עבודת הנפש זה כח ההתבוננות בתקיעת הדעת באור א"ס, שהאור א"ס כביכול ניצוץ אין סוף בורא ונברא מאיר בנפש האדם, זה במדרגת נפש. אבל ישראל וארץ ישראל, אחדות הארץ עם המקום, הם מאירים את האור שאין העולם מקומו אלא הוא מקומו של עולם, וזה מאיר אבל במקום הפשוט של א"י. זה האור של א"י שמאיר לעתיד לבוא, שהאתערותא דלתתא היא ע"י האור של המסירות נפש כמו שנתבאר.

מהיניקה של האור השלם של א"י. זה נקרא אווירא דא"י מלשון של מה שמריחים באוויר זה העומק של התיקון בא"י.

## בכדי לאחוז במדריגת א"י נצרך כח שפורץ את כל הצימצום והגבול - כח המסי"נ

א"כ פנימיות מדרגת יישוב א"י, כאשר ארץ בחורבנה היא נקראת כנען, אך כאשר היא ביישובה - היפך היבשה של הים, של החורב, זה הופך להיות יישוב "יש-בו" - מתגלה המדרגה של מתפשטת ארץ הצבי, צדיק באמונתו יחיה, וידעתם כי אני ה' שזה התנאי של והבאתי אתכם אל הארץ, מכח כך מתגלה העומק של א"י שהאור שמאיר בה הוא אור שאין לו גבול. אבל כדי לזכות למדרגה הזו של א"י צריך את האחיזה של בנימין בארץ ישראל, ויהי בצאת נפשה, מסירות נפש זה הכח שפורץ את כל הגבולות כולם. בכדי לאחוז בא"י שיהא המדרגה של האחיזה בארץ ישראל הפנימית, אוחזים בה מכח האור של מסירות נפש, זה האתרעותא מתתא לעילא, וע"י כן מלעלא לתתא מאיר האור של הא"ס, וע"י כן הארץ מתרחבת - ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים - נעשה בה מציאות של אור שלם. זה אווירא



ל  
עַתָּה יִתְגַּלֶּה הָאֵרֶת הַכֹּפֶרָה בְּכָל  
אֲדָמָה

## לעת"ל יתגלה הארת הכפרה בכל

להבין ברור האור הזה במדרגת זמן זה נקרא אור של יוה"כ, ימים יוצרו ולא אחד בהם, זה יום הכיפורים שהו יום אחד של הקב"ה. עיצומו של יום מכפר [לחד מאן דאמר]. אך כמו שנתבאר שארץ ישראל אפילו במדרגה התחתונה שלה, [מצד מוחין-יניקה-ועיבור], במדרגה של העיבור העליונה זה מדין הפירות, במדרגה של העיבור התחתונה זה מדין הקבורה, אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה. אך גם בקולטתו לאחר מיתה, כל הקבור בא"י כקבור במקום המזבח, וְכַפֵּר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ. נמצא שאפילו המדרגה התחתונה של א"י היא מכפרת. בחז"ל מבואר על כמה וכמה רשעים, שכיון שנקברו בא"י יש להם כפרה, יש להם חלק בתחיית המתים, וְכַפֵּר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ. נמצא שא"י היא כולה כפרה. רק עכשיו הכפרה של א"י היא רק דין מזבח החיצון וְכַפֵּר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ, מקום כפרתו משם הוא נברא. יוה"כ בזמן כבר מתגלה האור שהכפרה מבית קודשי הקודשים מקום שמחובר לשמים, שמחבר שמים וארץ, אבל כשיתגלה האור של א"י בשלמות במהרה בימינו, יתגלה שכל הקבור בא"י לא מאיר בו

רק ההארה של מזבח החיצון וְכַפֵּר אֶדְמָתוֹ עִמּוֹ, אלא מאיר בו המזבח הפנימי של ריח הקטורת של העבודה המיוחדת של הקטורת ביוה"כ. ויתר על כן, של הכניסה של לפני ולפנים לבית קודשי הקודשים. והאור של א"י כולו כפרה כל השנה כולה, זה האור שמאיר לעתיד לבוא, אין שם עוון, עכשיו זה מאיר במידת מה רק בירושלים, אין אדם לן ובידו חטא, אבל לעתיד לבוא האור מאיר בשלמות בכל א"י. ויתר על הארץ מתפשטת, ויתר על כן ממקום קודש הקודשים מזבח מתפשט למזבח הפנימי ומתפשט למזבח החיצון, לכל ארץ ישראל, ובהרחבה של א"י שארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים - זה השורש הפנימי של ההארה של האחיזה בא"י. זה תכלית יציאת מצרים.

## הזמהלך השלם - גלוי שעם ישראל הם הממוצע בין הקב"ה לא"י

והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי והבאתי. אז יש הוצאה ממצרים כפשוטו. בלשון של תורה כמו שאדם מביא אשה אל תוך ביתו יש מה שהוא מוציא אותה מתוך ביתו, כתב לה גט כריתות ושלחה מביתו, מוציאה מביתו. היציאה ממצרים היא מדרגה של יציאה, הכניסה לא"י היא מדרגה של ביאה, [כמו שנתבאר



המסירות נפש. זה המקום הנעלם, זה המקום הבלתי מתגלה כמו שביארו רבותינו כידוע את מה שנאמר אצל עמלק ששאלו בני"ה היש ה' בקרבנו אם אין, כלומר, לא ח"ו כפשוטו, אלא האם הוא מתגלה באופן של אין או שמתגלה באופן של יש. ומחמת כך הכוס החמישי של הגאולה הוא נעלם, [לחד מ"ד], הוא נעלם משום שהוא כנגד והבאתי, כנגד הכניסה השלימה לא"י, כנגד הקוצו של יו"ד הבלתי מושג, כנגד האור של המסירות נפש, כנגד האין שמאיר בו האור א"ס. כל זמן שלא מאיר הא"ס בשלמות לתתא - אז נשאר מיצרים וגבולות, אז אין יציאה שלמה ממצרים. אבל כאשר מאיר האור א"ס בשלמות, זה התכלית של הוהוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי והבאתי אתכם אל הארץ, עלייה שלמה בחזרה לא"י, יוצאים ממקום המיצרים ונכנסים למקום השלם שהוא א"י שהוא כלי לאורו ית"ש. כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

פסח 076 ארבע לשונות גאולה והבאתי תשפ"ג  
מספר שיעור בקול הלשון 35003897

בהרחבה] הייחוד הגמור. והייחוד הגמור הוא בכל הנבראים כולם, אבל השורש של הגילוי הוא הישראל, והשורש של הגילוי הוא בא"י - שורש הגילוי הוא במדרגה שיש צירוף של האדמה עצמה, שהארץ עצמה מצטרפת לאור אין סוף כמו שנתבאר, זה הביאה השלמה, זה ב-א ששניהם הופכים לאחד. והעומק ששנים הופכים לאחד כמו שנתבאר בהתחלה, יש מהלך של ייחוד ישראל עם הקב"ה בא"י, יש מהלך של ייחוד ישראל עם הקב"ה בא"י, והמהלך השלם מגלה שישראל הם הממוצע בין הקב"ה לארץ שהרי הם עוסקים בתורה ומגלים את העולם, וע"י כן מתגלה שהאור אינסוף מתגלה בארץ עצמה, זה השנים שהופכים להיות מציאות של אחד, זה והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפילתי, והבאתי הלשון החמישי של הגאולה.

## וְהִבַּאתִי כִּנְגַד קוֹצוֹ שֶׁל יו"ד - מְקוֹם הַמְּסִירוֹת נֶפֶשׁ

פשוט וברור כידוע מאוד, ארבעה לשונות של גאולה כנגד ארבעה אותיות של הויה. והגאולה האחרונה היא כנגד קוצו של יו"ד, שזה מקום

